

2.4 Cymhwysedd y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd (DBS)

DEFNYDDIWC H Y 3 SIART LLIF A'R WYBODAETH HYN I'CH HELPU I BENDERFYNU PWY YN EICH EGLWYS SY'N GYMWYS I GAEL GWIRIAD DBS. Os ydych yn ansicr, cysylltwch â Swyddfa'r Panel.

Pan fo rôl yn gymwys, mae'n bolisi gennym ni, ac yn ddisgwyliedig gan y Comisiwn Elusennau a llawer o gwmnïau yswiriant, eich bod yn gwneud cais am wiriad DBS. Mae ein polisi yn nodi y dylid ailadrodd gwiriad bob 4 blynedd.

SIART 1:

A YW EIN GWIRFODDOLWYR / YMDDIRIEDOLWYR YN GYMWYS?

Ydy'r eglwys hon yn trefnu gweithgareddau gyda phlant a/neu oedolion bregus?
(Gweler nodyn 1 isod)

YDY

Mae'r rhai sy'n gweithio'n uniongyrchol gyda **PHLANT** yn debygol o fod yn gymwys ar gyfer gwiriadau DBS. (Gweler enghreifftiau a **Siart 2**).

Mae'r rhai sy'n ymwneud â gweithgareddau gydag **OEDOLION BREGUS** yn gymwys os yw'r gweithgaredd yn bodloni'r meini prawf ac yn cael ei gynnal yn ddigon aml.
(Gweler yr enghreifftiau, nodiadau a **Siart 3**).

Bydd **YMDDIRIEDOLWYR YR EGLWYS** yn gymwys os yw'r gweithgaredd gyda phlant neu oedolion yn golygu bod yr eglwys yn cyrraedd y trothwy i gael ei hystyried yn elusen grwpiau bregus.

NAC
YDY

Does **DIM** cymhwysedd i gynnal gwiriadau DBS.

Er bod pobl bregus a/neu blant o bosib yn dod i'r gwasanaethau a gall fod gwasanaethau teulu o bryd i'w gilydd, does dim cymhwysedd i gynnal gwiriad DBS oni bai bod gan yr eglwys **weithgareddau penodol ar gyfer plant neu grwpiau bregus.**

COFIWCH OS GWELWCH YN DDA

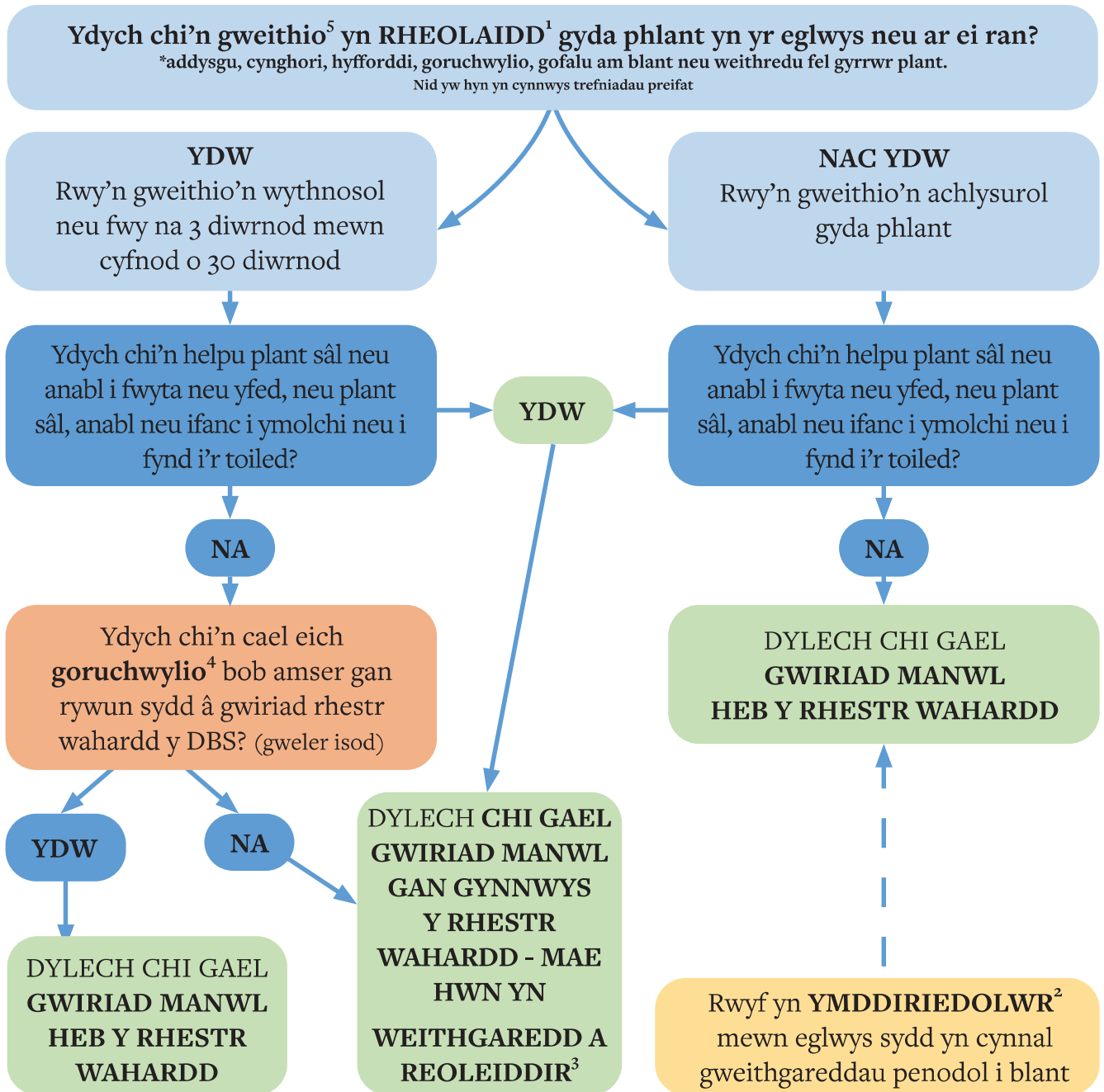
Hyd yn oed os nad oes neb yn eich eglwys yn gymwys i gael gwiriad DBS, mae cyfrifoldebau diogelu gan yr eglwys o hyd.

Y LLAWLYFR DIOGELU GRWPIAU BREGUS yw eich polisi a'ch gweithdrefnau diogelu.

Dylech barhau i fynyachu **HYFFORDDIANT** i sicrhau eich bod yn gwybod sut i ymateb os ydych chi'n pryderu am sefyllfa neu am unigolyn.

1. Gallai **GWEITHGAREDDAU PENODOL** gyda phlant gynnwys Ysgol Sul neu Glwb Ieuenctid ac yn achos oedolion gallai hyn fod yn ymweliadau bugeiliol rheolaidd ar gyfer oedolion bregus yn eu cartref neu rota cludiant neu glwb cinio ar gyfer pobl oedrannus neu anabl. Gweler siartiau 2 a 3 am ragor o fanylion ynghylch gweithgareddau. Bydd y gweithgareddau hyn fel arfer yn cael eu cynnal yn rheolaidd ac yn gyson. Nid yw gwasanaethau addoliad arferol yr Eglwys yn cyfrif fel gweithgaredd penodol ar gyfer grwpiau bregus, hyd yn oed os bydd plant a/neu oedolion bregus yn bresennol.

SIART 2: GWEITHIO gyda PHLANT

NODIADAU a diffiniadau ar gyfer gwaith plant

- 1) Ystyr **RHEOLAIDD / AML** yw: o leiaf yn wythnosol, neu ar unrhyw adeg ar fwy na 3 diwrnod mewn cyfnod o 30 diwrnod, neu dros nos (unrhyw bryd rhwng 2am a 6am). Mae rhai eithriadau.
- 2) Mae **YMDDIRIEDOLWYR EGLWYS** nad ydynt yn gwneud gwaith uniongyrchol gyda phlant neu oedolion bregus yn gymwys i wneud cais am wiriad DBS dim ond os bydd gweithgareddau gyda grwpiau bregus o fewn yr eglwys honno sy'n golygu bod modd diffinio'r eglwys fel **ELUSEN GRWPYAU BREGUS** (plant a/neu oedolion bregus). Gall ymddiriedolwyr o'r fath gael gwiriad DBS heb wirio'r rhestrau gwahardd. Mae hyn yn unol â chanllawiau'r Comisiwn Elusennau. Os yw ymddiriedolwyr yn gwneud gwaith yn uniongyrchol gyda grŵp bregus, bydd hawl ganddynt i gael gwiriad ar sail y gwaith hwnnw, yn hytrach na'r teitl ymddiriedolwr, ond dylent nodi'r rôl "ymddiriedolwr" hefyd ar ffurflen wirio'r panel.
- 3) **GWEITHGAREDD A REOLEIDDIR** – Gweler 2.3 yn y Llawlyfr Diogelu Grwpiau Bregus.
- 4) Ystyr **GORUCHWYLLIAETH** yw bod unigolyn sy'n gyfrifol am y gweithgaredd yn bresennol ar hyd y gweithgaredd; sylwer nad yw hyn yn golygu bod mwy nag un oedolyn yn bresennol yn yr un ystafell. Mae'n rhaid bod gan y goruchwyliwr wiriad DBS manwl, gan gynnwys gwirio'r rhestr wahardd. Os nad oes goruchwyliwr yn bresennol, mae'r gwaith **HEB EI ORUCHWYLLIO**.
- 5) Mae **GWAITH** taladwy neu **WIRFODDOL** yn cael ei drin yr un fath at ddibenion cymhwysedd DBS

SIART 3: GWEITHIO gydag OEDOLION BREGUS

Rwy'n gweithio⁵ gydag OEDOLION BREGUS¹ yn neu ar ran yr eglwys.
Nid yw hyn yn cynnwys trefniadau preifat

Ydych chi'n helpu oedolyn gydag arian neu siopa, biliau, materion personol, mynd i'r toiled neu fwydo, cludo oedolyn o gartref preswyl neu gludo oedolyn ar gyfer gofal iechyd neu ofal cymdeithasol? e.e. y meddyg, ysbyty neu gasglu rhywun o gartref preswyl?

NA

Ydy eich gwaith yn cynnwys addysgu, rhoi arweiniad i, neu gynghori, oedolion bregus¹ a/neu ofalu, goruchwyllo neu gludo yn RHEOLAIDD² neu'n AML

NS

Dydw i ddim yn gwneud y gweithgareddau hynny, neu dim ond yn eu gwneud yn achlysurol.

NID OES ANGEN
GWIRIAD DBS

YDW

Rwy'n gweithio'n wythnosol neu fwy na 3 diwrnod mewn cyfnod o 30 diwrnod

DYLECH CHI GAEL
GWIRIAD MANWL
HEB Y RHESTR
WAHARDD

Rwy'n YMDDIRIEDOLWR³ mewn eglwys sy'n cyflawni gweithgareddau penodol i oedolion bregus

YDW

DYLECH CHI GAEL
GWIRIAD MANWL
GAN GYNNWYS Y
RHESTR WAHARDD

MAE HWN YN
WEITHGAREDD A
REOLEIDDIR⁴

NODIADAU a diffiniadau gwaith gydag oedolion

- 1) 'OEDOLYN BREGUS neu OEDOLYN AGORED I NIWED' yw rhywun 18 a throsodd sy'n derbyn gwasanaeth iechyd a gofal cymdeithasol, e.e. Llety preswyl neu dŷ lloches neu ofal iechyd neu unrhyw ofal oherwydd oed, iechyd neu anabledd (para 9 a 10 o Reoliadau Deddf yr Heddlu 1997 (Cofnodion Troseddol) (Newidiwyd) 2013).
- 2) Ystyr RHEOLAIDD / AML yw o leiaf yn wythnosol, neu ar unrhyw adeg ar fwy na 3 diwrnod mewn cyfnod o 30 diwrnod, neu dros nos (unrhyw bryd rhwng 2am a 6am). Mae rhai eithriadau.
- 3) Mae YMDDIRIEDOLWYR EGLWYS nad ydynt yn rhan o waith uniongyrchol gyda phlant neu oedolion bregus yn gymwys i wneud cais am wiriad DBS dim ond os bydd gweithgareddau gyda Grwpiau Bregus o fewn yr Eglwys honno sy'n golygu bod modd diffinio'r eglwys fel ELUSEN GRWPIAU BREGUS (plant a/neu oedolion bregus). Gall Ymddiriedolwyr o'r fath gael gwiriad DBS heb wirio'r rhestrau gwahardd. Mae hyn yn unol â chanllawiau'r Comisiwn Elusennau. Os yw ymddiriedolwyr yn gwneud gwaith yn uniongyrchol gyda grŵp bregus, bydd hawl ganddynt i gael gwiriad ar sail y gwaith hwnnw, yn hytrach na'r teitl ymddiriedolwr, ond dylent nodi'r rôl "ymddiriedolwr" hefyd ar y ffurflen wirio'r panel.
- 4) GWEITHGAREDD A REOLEIDDIR – Gweler 2.3 yn y Llawlyfr Diogelu Grwpiau Bregus.
- 5) Mae GWAITH taladwy neu WIRFODDOL yn cael ei drin yr un fath at ddibenion cymhwysedd DBS.

2.5 Enghreifftiau o rolau cyffredin a'u cymhwysedd i gael gwiriad DBS

Nid yw'n bosibl llunio rhestr derfynol yn seiliedig ar deitl swydd yn unig gan fod y cymhwyster yn seiliedig ar y gwaith a wneir a pha mor aml y mae'n digwydd. Mae'r enghreifftiau canlynol ar gyfer canllawiau cyffredinol. Mae'r termau "gweithiwr" a "gweithio" hefyd yn cynnwys gwirfoddolwyr.

Rolau yn gweithio gyda PHLANT: (gweler hefyd SIART 2)

- 1) Mae athro **YSGOL SUL / GWEITHIWR IEUENCTID** sy'n gweithio'n **rheolaidd*** a heb oruchwyliaeth yn gwneud **gweithgaredd a reoleiddir*** a rhaid iddo/iddi gael gwiriad manwl (gan wirio'r rhestr wahardd). Mae'r un rôl yn gweithio'n rheolaidd ond o dan oruchwyliaeth* yn gymwys ar gyfer gwiriad manwl (heb wirio'r rhestr wahardd).
- 2) Dylai athro **YSGOL SUL / GWEITHIWR IEUENCTID** sy'n gweithio'n achlysurol (gyda neu heb oruchwyliaeth) gael gwiriad manwl (heb wirio'r rhestr wahardd).
- 3) Rhaid i unrhyw weithiwr sy'n helpu plant sy'n sâl neu'n anabl i fwyta neu yfed, neu blant ifanc, a rhai sy'n sâl neu'n anabl i ymolchi neu fynd i'r tŷ bach, hyd yn oed os yw hynny unwaith yn unig, neu'n achlysurol, gael DBS manwl (gan wirio'r rhestr wahardd).
- 4) Mae **YMDDIRIEDOLWR EGLWYS** mewn eglwys sy'n cynnal Ysgol Sul a/neu weithgareddau plant/pobl ifanc yn gymwys i gael gwiriad manwl heb wirio'r rhestr wahardd hyd yn oed os nad yw'n cymryd rhan yn bersonol. Os bydd eglwys yn cynnal gwasanaethau lle gall plant fod yn bresennol neu wasanaethau plant achlysurol, ond heb drefnu gweithgareddau eraill/ gwaith arall i blant, NID yw'r ymddiriedolwyr yn gymwys i gael gwiriad DBS.
- 5) Mae polisi diogelu **AGOR Y LLYFR** yn gofyn bod y gwirfoddolwyr yn cael gwiriad DBS trwy'r eglwys leol.
- 6) Mewn **CRÛCHE** neu **GRŴP PLANT BACH** neu **'LLAN LLANAST'** lle gall plant fod ar eu pen eu hunain neu lle gall gweithiwr fod yn gyfrifol am y plant, byddai'r gweithiwr yn gymwys i gael gwiriad manwl (gyda/heb wirio'r rhestr wahardd- yn dibynnu ar ffactorau eraill). Os yw'r rhieni/ gofalwyr bob amser yn bresennol ac â gofal am eu plant eu hunain yn barhaus, nid yw'r cynorthwywyr yn gymwys i gael gwiriad DBS. (Gweler 3 uchod am fynd i'r toiled / newid cewyn/clwt).

Rolau yn gweithio gydag OEDOLION BREGUS (gweler y diffiniad SIART 3)

Mae amllder y gweithgaredd yn allweddol i gymhwysedd DBS ar gyfer y rhai sy'n gweithio gydag oedolion (gweler nodyn 2 ar y dudalen flaenorol).

- 7) Mae **YMWELYDD BUGEILIOL** sy'n ymweld ag oedolion bregus, oedrannus neu anabl yn rheolaidd (tua phob wythnos – gweler nodyn 3) ac yn darparu gofal, cyngor, addysg neu gefnogaeth yn **gymwys** i gael gwiriad manwl. Nid yw'r rhai sy'n ymweld yn llai aml yn gymwys.
- 8) Mae'n rhaid i **YMWELYDD BUGEILIOL** sy'n helpu oedolyn gyda materion ariannol/biliau/arian parod/ siopa ar eu rhan (beth bynnag yw'r amllder) gwblhau gwiriad DBS gyda gwiriad rhestr gwahardd.
- 9) Nid yw **GWIRFODDOLWR CLWB CINIO** neu **FANC BWYD** sy'n dosbarthu bwyd a dim ond yn sgwrsio â'r ymwelwyr yn gymwys. Os yw'r rôl honno'n cynnwys **addysgu, arwain neu gynghori oedolion agored i niwed** yn rheolaidd neu'n aml, y mae'n gymwys (para 6 o Reoliadau Deddf yr Heddlu 1997 (Cofnodion Troseddol) (Newidiwyd) 2013).
- 10) Mae'n rhaid i weithiwr **CLWB CINIO** neu **YMWELYDD BUGEILIOL** sy'n helpu oedolyn i fwyta neu i fynd i'r toiled gael gwiriad manwl, gan wirio'r rhestr wahardd.
- 11) Mae gwirfoddolwr sy'n **CLUDO** aelodau oedrannus a bregus o'r eglwys i'r cyfarfodydd yn rheolaidd/aml yn gymwys ar gyfer gwiriad manwl heb wirio'r rhestr wahardd. (Rhaid i hyn gael ei drefnu gan, neu ar ran yr eglwys, yn hytrach na bod yn drefniant preifat.) Nid yw cludo oedolion yn anaml yn gymwys oni bai bod hynny o gartref gofal neu i dderbyn gofal cymdeithasol neu ofal iechyd.
- 12) Mae'n rhaid i wirfoddolwr sy'n **CLUDO OEDOLION** er mwyn iddyn nhw dderbyn gofal meddygol neu sy'n mynd â rhywun o gartref gofal i'r eglwys gael gwiriad manwl (Dylai hyn gael ei drefnu gan yr eglwys, nid yn breifat).
- 13) Mae **YMDDIRIEDOLWR EGLWYS** mewn eglwys gyda gweithgareddau ar gyfer oedolion bregus, fel ymweld ag aelodau oedrannus a bregus yn rheolaidd, yn gymwys i gael gwiriad manwl (heb wirio'r rhestr wahardd). Os yw eglwys yn cynnal gwasanaethau lle mae oedolion bregus yn mynychu ond nad oes unrhyw weithgareddau eraill wedi'u trefnu'n benodol ar gyfer oedolion bregus, NID yw'r ymddiriedolwyr yn gymwys i gael gwiriad DBS.

Rolau eraill

- 14) Dylai **GWEINIDOGION** gwblhau gwiriad manwl, gyda gwiriad o'r rhestrau gwahardd ar gyfer plant ac oedolion. Mae hyn oherwydd y dyletswyddau arferol neu ddisgwyliedig. Fodd bynnag, mae'n bwysig cwblhau'r ffurflen gwirwyr yn gywir i gadarnhau a yw'r rôl yn cynnwys gweithgaredd a reoleiddir.
- 15) Nid yw rolau'r **YSGRIFENNYDD** neu'r **TRYSORYDD**, y **GOFALYDD** na'r **ORGANYDD** yn gymwys oni bai bod y rôl hefyd yn **YMDDIRIEDOLWR (gweler 4 ac 13 uchod)** a/neu'n bodloni'r meini prawf yn Siartiau 2 neu 3.

*Gweler hefyd nodiadau ar dudalennau blaenorol (2.4)